

REDACCIÓ :

Josep PALLACH
Rue Gaston-Mangin
Bât. B - Esc. 5 - Ap. 53
MONTGERON (S - et-O).

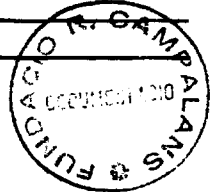
ADMINISTRACIÓ :

M. MIQUEL
26, rue des Potiers — Toulouse (H.-G.)
C. Ch. Postaux : 1792-75 - Toulouse

Endavant

FEDERACIÓ
DEMOCRÀCIA
SOCIALISME

MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

Al País Basc, a Catalunya, a Madrid, a Cartagena

OBRERS I ESTUDIANTS UNITS DIUEN QUE CAL LLUITAR

L'exemple de Beasain ha estat seguit arreu del País Basc. Milers de treballadors han reclamat — i continuent reclamant — l'augment de salaris que els pertoca i que la C.N.S., instrument dels patrons i de la dictadura, els nega. A Catalunya l'acció dels treballadors es manifesta també i ha de prendre més envergadura: ocupació de les fàbriques a Sallent, acció de treball lent a les mines de Berga; és tota la classe obrera de Catalunya la que ha d'emprendre el combat ! Sense lluitar, la burgesia, i la dictadura que és el seu instrument, no concediran res : ni augment de salaris, ni el salari mínim vital que cal exigir, ni el dret de vaga, ni el dret d'eleger els propis representants en els sindicats lliures que durant anys i anys han menat l'acció obrera.

A Cartagena, els treballadors han reivindicat igualment. A Madrid, els universitaris manifestaren públicament demanant la llibertat dels seus companys socialistes detinguts.

I a Barcelona, dotzenes d'inscripcions reclamant llibertat il·lustren les parets de l'universitat. A les detencions de la policia els estudiants contesten manifestant pel carrer, oposant-se a les càrregues de la policia, exigint la llibertat dels presos i la llibertat pel nostre possible...

Aquest és el camí, i no n'hi ha d'altre: els treballadors no tindran millores socials que les que es guanyin amb el combat; els universitaris i els intel·lectuals han de relligar-se a aquesta lluita. Plegats els uns i els altres, units als pagesos i a tots els que estimin la llibertat, arribarem a vèncer la dictadura.

Els pobles de l'Àfrica demanen que Franco sigui expulsat del Consell Social de la O.N.U.

Heus ací una lliçó per certs països i per moltes organitzacions que es proclamen amics nostres. Heus ací també una lliçó per nosaltres que il·lustra la necessària revisió de perspectives internacionals.

Les forces democràtiques espanyoles, sindicals i polítiques, han de cessar de pidolar ajudes en nom d'un « occidentalisme » que ningú els ha demanat, i que Franco explota... cada dia amb més dificultats.

Les grans puixances internacionals, la U.R.S.S. i els Estats Units al davant, han especulat i especulen tan miserablement amb el nostre poble, que nosaltres només podem tenir una actitud : pocs o molts, puixants o febles, serem amics dels nostres amics. Jutjarem l'actitud dels diferents països no pel que diuen, sino pel que fan, i, concretament, pel que fan de cara a la península: contra Franco.

ON SON ELS NOSTRES ALIATS ?

Només així aconseguirem que ens respectin.

Les forces democràtiques catalanes, que refusen tota mena de dictadures, estem decidits a emprendre aquest camí.

Tota « associació », qualsevol ajuda econòmica a Franco, és simplement ésser còmplice de la dictadura. Més: és aprofitar-se de l'actual opressió política per fer més fonda l'explotació econòmica dels treballadors. Que ho sàpiguem els països del Mercat Comú, i sobretot les organitzacions sindicals i polítiques que hi col·laboren.

...I EL CAPITALISME ALEMANY LI DEIXA
200 MILLIONS DE MARCS I PROMET FER-LO
ENTRAR AL MERCAT COMU.

LLIBERTAT PELS POBLES HISPANICS !

Sota aquesta advocació un patronat internacional que reuneix personalitats de diversos sectors, intel·lectuals i polítics, ha convocat una important reunió a Roma «a fi de reclamar la llibertat per Espanya» i d'estudiar els mitjans més eficaços de manifestar llur solidaritat envers el poble espanyol».

Els socialistes catalans, que som plenament conscients de les dificultats de la nostra lluita, dels perills que l'amenacen i que fins ara l'han esterilitzat, internacional que reuneix personalitats de socialisme internacional figurin entre els signataris de la crida i esperem que aquesta iniciativa tindrà l'èxit que es mereix.

LES MORTS DE L'EXILI

Els periòdics emigrats són cada dia més plens de notes necrològiques. Els militants de les organitzacions obreres i democràtiques, els homes que foren punts de les lluites populars fins al 1939 van deixant buides les places d'un exili que no ha deixat mai de pensar i de treballar pel país perdut.

Les noves generacions de l'Interior — ho diem, nosaltres que compartim sovint les seves crítiques vers l'exili polític — no han estat sovint encertades al jutjar l'enorme valor moral i material d'aquesta emigració militant que representà un gran testimoni en la lluita per la llibertat. És igual. Els futurs creadors de la Ibèria de demà faran justícia un dia als que foren vençuts per l'Espanya d'ahir.

Els errors i les febleses polítiques compten també — quin dubte hi ha ? — i l'exili n'ha tingut i en té a pleret. Al fi i al cap els mateixos homes que foren derrotats del 31 al 39 han continuat dirigint l'emigració. I han recollit noves desfetes.

Però la desfeta momentània no ha estat mai la claudicació, ni l'abandó, ni tampoc — com s'ha atrevit a dir l'ex-nacionalista base, i ex-democrata espanyol Aznar des de «La Vanguardia» comentant la mort d'Indalecio Prieto — l'inútil rencor dels ressentits.

No. La derrota de les velles generacions republicanes i socialistes serà fecunda perquè els homes que avui són responsables del pervindre sabem entendre les lliçons del combat perdut i enfocar l'esdevenidor sense febleses, fidels a l'esperit de les lluites passades, però decidits a esmenar els greus errors que les esterilitzen.

Al costat dels noms coneguts de la política espanyola que han desaparegut aquests dies — els d'Indalecio Prieto i de Martínez Barrio són els més rellevants —, hi ha els de Nicolau d'Oliver i de Miquel Santaló, fidels a l'esperit de Catalunya i de la democràcia republicana, i que l'un i l'altre representaren a diversos llocs de govern.

Llurs noms, com els de milers de refugiats polítics que els han precedit, són un símbol de continuïtat d'un combat que ve de molt lluny i que només pot acabar amb la victòria del poble.

VIOLENCIA I CIUTADANIA

Una de les febleses més grans dels intel·lectuals d'esquerra, a la qual sembla predestinar-nos l'humanisme que enarborem i el fet d'acceptar un sentit determinat a l'història, es de refusar la violència i, a voltes, de negar la seva real eficiència.

Una feblesa que tradueix — d'altra banda — un complex: el de pertanyer a la civilització greco-cristiana, que, enlairant la noció de respecte a l'home, ha creat una estètica de valors culturals extrapolades — ben segur — de l'home tal com és, però que no està relligada amb l'home tal com és, només que per un lligam tan fins que quasibé ni es veuen.

El nostre humanisme és tan intel·lectual, tan poc relacionat amb l'home que viu i respira, que cada vegada que toquem amb ell — amb la realitat biològica home o conjunt d'homes — sembla que ens despertin a garrotades del nostre somni ideal.

S'ha arribat a un tal extrem de desorientació que n'hi han que fins i tot eviten de parlar dels problemes que aixeca la violència. Sembla que s'hagin tornat dogmes i els intel·lectuals d'esquerra siguin els capellans d'una nova doctrina. Penseu el que succeiria si el sacerdot cristià acceptés de discutir del problema sexual i de trobar-hi una solució basant-se únicament en els seus aspectes biològics i socials !

L'esperit crític està desapareixent de tal manera i l'esquema de l'intel·lectual d'esquerra típic es troba tan ben dibuixat — en l'espai i en el temps — que per poc que un s'atreveixi a discutir la violència de Nehru se'l tracta de reaccionari i si us vé a l'esperit, d'analitzar i criticar comparativament els valors culturals de la civilització dita occidental i del marxisme, considerat no com a veritat primera sino com a contribució a la solució dels problemes humans, aviat us tractaran de feixista.

El que hi ha d'aberrant, quan es considera la violència i els seus efectes, és donar-se compte que la violència és utilitzada per tothom i que tothom — o quasibé — crida contra ella !

El que ens fa nosa — personalment i d'un punt de vista crític — no és precisament la violència. Ens fa nosa, ben segur, filosòficament parlant. I fins i tot estem convençuts que un dia vindrà que es podrà viure sense garrotades. I obrem en aquest sentit.

Però no ens fa nosa sobre el pla de la realitat humana perquè és evident que la violència és un element que fés part de l'home com les cames o el pit i que volguem o no, que ens plagui o no, hem de tenir-ne compte.

La tolerància i la no-violència són elements del pensar humà, condicionats i produïts per segles de sedimentació

cultural i de pressió social són característiques de l'intel·ligència humana que tendeix, en reemplaçament dels instíctes bruts, a situar les relacions humanes a sobre d'un pla d'equilibri social fet de respecte mutu.

Però l'acumulació de valors culturals i l'intel·ligència no són suficients per produir l'home tolerant i no violent. Perquè l'home arribi a posseir la tolerància, la no-violència i l'equilibri que en resulta és necessària l'intervenció d'una qualitat rara, que li permet de despassar el nivell de les tensions socials, l'emoció creadora. És el que fa la raresa dels homes tolerants i sobretot no violents.

Gandi, producte de mil·lenaris de cultura, posseï l'intel·ligència i l'emoció creadora.

Gandi, que hauria estat un fenomen impossible durant l'edat de pedra, s'ha manifestat — contemporàniament — com un fenomen anacrònic. La decisió de Nehru en el problema de Goa demostra, sense que volguem en absolut negar l'influència de Gandi creiem que la no-violència és un principi inaplicable massa sovint encara, en la resolució dels problemes humans, nacionals o internacionals.

En el temps dels Prínceps, pot ésser que si que algun problema de nacionalisme pogué arreglar-se sense «gaires violències». I de quin nacionalisme es tractava ? Del dels subjectes del rei, en general.

Però sota la forma més popular que revesteix el nacionalisme modern, poques són les comunitats que han obtingut la llibertat sense violència. És aquest un fet innegable.

Les nostres paraules resumeixen una constatació de fets no és el nostre projectes ni de deduir-ne regles normatives d'acció ni judicis de valor.

Però tampoc volem dir que refusarem sistemàticament la violència per lliurar-nos del franquisme i per fer triomfar el nostre ideal de llibertat, de democràcia i la Confederació dels pobles hispànics.

El nostre dret a la ciutadania, que respira en nosaltres a cada batzegada dels nostres pulmons, l'obtindrem d'una manera o d'una altra !

Quin dubte hi ha que preferiríem donar-li satisfacció per l'intermediari d'una consulta popular, per exemple.

Però estem decidits, sense rebuïar en principi cap solució que eviti la violència, a evitar els fracassos del nacionalisme burgès catalans, plens d'«humanisme» però als quals ha faltat sovint el sentit de la realitat i d'acceptar — com una necessitat històrica — la manifestació violenta de la ciutadania catalana.

P. BERNAT.

SANCIONS ECONOMIQUES CONTRA CASTRO.
AJUDA ECONOMICA A FRANCO.
POLITICA DEMOCRATICA O POLITICA IMPERIALISTA ?

Els monàrquics. . .

Elas monàrquics de Union Espanyola continuen fent discursos i banquets. En el darrer, Satrustegui demanà una «monarquia europea» i digué que creia que «les noves generacions socialistes espanyoles sabran adoptar aquella actitud europea que li ha permès de governar en tantes monarquies».

Potser sí. Però segons els nostres informes els joves socialistes de la península cada vegada estan més desenganyats no ja de la monarquia, sino fins i tot dels pactes i tractes amb els monàrquics.

Els socialistes coneixen l'història. I saben que si els treballistes anglesos han pogut governar amb monarquia, es perquè abans Cromwell i el Parlament havien tractat com calia als reis absoluts.

Els monàrquics en canvi no saben ni l'història recent. Ignorant que a Europa els únics monarques que han conservat la corona són els que combateren contra el feixisme. No els que hi tingueren tractes, sino menys els que li oferiren llurs serveis.

. . . i l'història

Tot caminant LA PERSEVERENÇA I LA INFLUENCIA

El nostre Endavant tan petit i tan materialment pobre, cada dia ens causa noves sospreses. Si com un periòdic humil·líssim i d'escassa influència sobre l'opinió pública li llevem predicament fins al punt d'equiparar-lo a un simple butlletí d'informació per a us dels militants del Moviment Socialista... Res de menys cert, res de més errat.

La constància —la primera i més important força de tota realització— ha deixat enrera les dificultats materials i el tamany reduït. A més a més, per un cúmul de circumstàncies que no escou a nosaltres d'analitzar ni retreure, hem anat quedant faires sols en el camp de les publicacions catalanes a França. Aquests fets, conjugant-se, deuen haver contribuït molt a l'expansió d'Endavant. El cert és que ara no deixa passar ocasió sense posar-nos davant d'una prova més de la seva influència i penetració aci i a l'interior.

D'ací d'allà ens arriben lletres de compatriotes que personalment no coneixem i en les quals hi llegim sovint paraules de coincidència i d'encoratjament. Ara mateix tinc davant meu un escrit d'un compatriota i antic militant de la columna Macià-Companys en el qual ell diu:

«Es cert que el franquisme des del primer dia ha anat contra Catalunya. En els seus designis i en la seva raó d'existir s'hi enclou l'odi al nostre poble: l'odi al nostre poble pel que és, pel que representa, pel que vol. Si veritablement hi ha dues coses desparionades a la península són ben bé el franquisme i Catalunya. D'ací ve que el nostre combat sigui determinat per la causa nacional i no únicament per qüestions ideològiques. Aquesta realitat el temps va imposant-la i la línia divisòria ideològica que en cert moment pogué presentar Catalunya dividida i una part d'ella recolzant el franquisme s'ha anat esborrant.

«El franquisme que per tota la gentada de la península és la negació de la llibertat, de la democràcia i de la justícia social, pel nostre país és a més a més la negació intransigent, total, de la seva existència i realització nacional.

«Acuí és caure en la ineficàcia menar el combat des de l'angle exclusiu d'una sola organització política per forta que fós. Per això hem de fer tots plegats el necessari per a trobar-nos inclosos i actius en un front nacional capaç i apte.»

I segueix més avall:

«Cercar les causes del fracàs o la manca de recivida de la política antifranquista de l'exili no és tan fàcil, però, com

sembla. Si volem que l'error inclogui totes les accions dutes a terme, resulta fals. Hi ha hagut bó i dolent, encertat i errat. La falla de la part positiva de l'acció de l'exili ha estat la seva desconexió, és a dir, el no respondre a un pla de conjunt, i sobretot al fet —importantíssim— d'haver aparegut com una acció de portes enfora.

«Malgrat tot el nostre poble ha donat un pas endavant i avui la hostilitat al règim va prenent formes definides i concretes, vull dir que la gent creu en el que podrà fer-se d'eficàcia i positiu un cop alliberat de l'actual tirania doncs la desaparició de l'ahir, avui —sobretot entre el jovent— ja és esperança. Aquest procés animic era imprescindible i sense el qual cap catalització de combat no era possible. Amb l'esperança d'un sistema millor el nostre poble ha trobat la força que el propulsarà fins l'alliberament.

«L'exili que no ha perdut gens ni gota de representació moral i que cal que la conservi té per la força dels esdeveniments, de la realitat, de donar la mà àreta a l'interior en tots els altres aspectes de la lluita. Per companys que veig d'allà baix m'adono que veuen les coses molt diferentment de nosaltres. Abans, el fet de pensar diferent ens feia creure que anaven errats i que la missió de l'exili era de ferlos-hi acceptar la nostra veritat. Jo crec que avui els termes s'han invertit: són ells que cal que ens imposin la seva veritat.

«Us dic tot això perquè en les pàgines d'Endavant és on hi descobreixo i llegixo una actitud política que respon perfectament al moment present de la nostra lluita i totalment coincident amb el desig de l'interior.»

Enric BRUFAU.

MISSATGE PRESIDENCIAL

(Vé de la pàg. 4.)

diguin el contrari. Altrament, el nostre diploma de socialistes catalans ens dona accés a totes les aules i laboratoris i veiem tantes reeixides i realitzacions que sembla que el món s'endreci i s'endlumengi mentre a Ibèria, de cap a cap, senten l'estertor de l'agonia. Quan escrivim que la República espanyola és morta, la República de l'Índia amb un gest breu i gentil treu els portuguesos de Goa. No necessita fer espectacle ni massacre ni apel·lacions al dret de conquesta com Franco i Felip V. I s'escau que tot el món ho contempla i tot el món ho aprova des del Vaticà a Washington i Moscou i que el nostre culte dictador Oliveira Salazar no troba un sol costat a les Nacions Unides llevat del seu confrare Franco i de l'Àfrica del Sud per a salvar la propietat d'Angola que, com els espanyols a Cuba i Filipines, consideraven eterna.

Bé devia ésser un progrés que cent anys després que el Papa Alexandre VI hagués atorgat a portuguesos i espanyols per la butlla «Inter Coetera» tot el continent americà com si es tractés d'una herència de família, el frare Francisco de Victoria pogués sentar doctrina proclamant el dret dels pobladors d'un país a la pròpia sobirania i a refusar tota ocupació i dominació aliena, encara que es tractés de les filles predilectes de l'Església, Castella, Leon i el brau Portugal que tantes descobertes i exploracions havia realitzat per terres ignorades i mars desconegudes!

Oliveira Salazar en sap més que nosaltres de tot això i ara, quan la concurrència de fets i circumstàncies el porten a ésser el liquidador del secular imperi portuguès, es troba isolat, vençut, en companyia d'un caporal de presidaris que ja no sap a qui matar, i es dona vergonya de representar l'Ibèria espellifada, l'Espanya arcaica que no s'acaba de morir mai i que ja put, que tot el món es gira per no sentir la fetor, i fins el cos incorrupte de Sant Francesc Xavier no vol tornar a la Península perquè es troba més bé a la Índia de Nerhu, cosa més viva i més humana.

I en el crepuscle de llur aberració nietzscheana Salazar pot dir a Franco: —¿Has vist passar el cadàver de la República Espanyola?

—No, respon el caporal triomfant mentre se li rebenta el trabcu britànic.

Donc posem-nos de cara a levantant que és per on venen les albaides i potser encara serem a temps a veure la renaixença de la República sempre morta i sempre rediviva.

MISSATGE PRESIDENCIAL

Per M. SERRA I MORET

Diego Martínez Barrio, darrer President de la República Espanyola, va morir sobtadament a París el dia primer de l'any. Com els dos seus il·lustres predecessors, Niceto Alcalá Zamora i Manuel Azaña, Martínez Barrio ha mort a l'exili. La trinitat presidencial de la Segona República forma el triangle de probitat, dignitat i noblesa que s'inscriu a la història i no s'esborra passi el que passi en l'incessant fer i desfer de cada dia. Cada terra té la seva història bíblica tant o mes rica que la d'Israel. Espanya també té la seva encara que els espanyols la ignorin: història de dolors sobrehumans, dolors d'infantament impossible, dols d'infància malhaurada, poncelles estronxades a la naixença. Esterilitat estigmàtica, mena de maledicció profètica, potser divina.

La República, però, ha estat, ha existit. Si no ho sabessim sensiblement, positivament, ens ho confirmaria el missatge simbòlic del seu darrer President morint humilment, obscurament, a l'exili. Tot és simbolisme fàcil d'entendre, sense faramalla, sense retòrica. Qui no l'entengui que es posi la mà al pit i s'adonarà que el cor no li batega, que no hi és, que s'ha mort abans que la República i que per això la República ha mort en el desert i en el silenci. Ens ho diu Jean Cassou amb una eloqüència enternidora: la República ha mort, no perquè tinguéssim enemics cruels i poderosos, sinó perquè no tenia defensors, no tenia amics.

Molts espanyols d'ara — com d'abans — no saben res de la República, ni si ha estat, si ha viscut, si ha mort. Alguns catalans sobretot els doctes i saberuts, encara en saben menys. Dels quatre Presidents de la Primera República, dos eren catalans de natura i de naixença. Figueres i Pi i Margall. Eren, de més, figures eminents en el camp de les lletres i de les ciències humanes i eren, com esquèia a llur funció d'una ètica exemplar, estricta.

La gran lògia adinerada de Catalunya els ignorava, els intel·lectuals els ridiculitzaven i «el republicà de tota la vida» era més o menys l'idiota de cada poble. I el poble, aquell poble sortit del terrós que anava aprenent la disciplina de la fàbrica, aquell poble es desentenia de tot, es deia anarquista o llibertari, portava el jou de la monarquia absoluta, de les dictadures militars o civils, la submissió eclesiàstica, amb resignat estoïcisme i com els seus educadors i explotadors només creia en el dinar, en obrir-se camí amb violència, caigui qui caigui. La República, la democràcia, la fraternitat humana, eren insípideses impròpies de l'època moderna, música celestial, infantil.

Els que hem viscut molts anys i hem tastat totes les experiències podem almenys, encara que sigui per rutina, destriar el mestalla i posar el blat, el sègol i l'ordi en cada cofa. No hi ha cap vell que sigui escèptic, ni que confongui el bé i el mal encara que semblin conceptes abstractes i de mal definir. Molts catalans que detenten el monopoli de la Catalunya lliure, es situen per damunt del bé i del mal i repeteixen el teorema cambonista que semblava genial: Monarquia? República? Catalunya! Però Cambó, com els altres, va viure per veure que cent anys de catalanisme amb monarquia no havien aconseguit altra cosa que una Mancomunitat efimera i que uns mesos de República comptaven per a establir un estatut d'autonomia que els badoes recalitrants s'han entretingut a denigrar i els hàbils i el «vius» a explotar en benefici propi. Consciència ciutadana difosa i incongruent que la República no va tenir temps de destriar perquè totes les forces del mal es combinaren per a destruir-la i ofegar-la. Les formacions geològiques són lentes i la nostra evolució reclama moltes centúries i molts canvis per a fer-se una consciència.

No som, però escèptiques ni desorientats per bé que siguem vells com tampoc no ho èrem de joves quan com ara consagram la nostra vida al servei de Catalunya i de la justícia social. La República és morta perquè ja ho era abans de néixer pels que no l'estimaven, ni l'entenien, ni la volien. No portem dol per ella perquè tenim massa feina a portar dol per la Catalunya esclava, per tot el poble d'Espanya anorreat, perseguit, vexat, en vint i cinc anys de tragèdia inenarrable. La República ha passat a la història però el dolor de la seva pèrdua és més viu que mai i la gran atonia dels catalans es commou quan un Jordi Pujol cau a la caldera del dimoni on encara es couen els ossos de Lluís Companys i dels milers d'innominats que tenien la candidesa de creure en la República i servaven la noció primària de la democràcia erigida en estat civil i igualitari on l'home aprèn les formes de progrés que el salven de les cruents experiències totalitàries.

No som escèptics encara que volguem perquè no som orbes ni negats i tenim sentits i veiem que el món progressa encara que els nostres entesos

(Passa a la pàg. 3.)

Filosofia obrerista del franquisme?

Sovint, rebem cartes de casa nostra que ens fa rumiar. Es com si es tornessin a temps remots, a èpoques ja superades i que nosaltres no hem viscut.

Em referiré a un amic teixidor de Sabadell. Ha de mantenir família curta: mare, muller i fill. Per viure modestament — i tan modestament! — necessita 1.500 pessetes setmanals. I com que en guanyava 800 amb jornada normal, no cal dir que estava sempre de malhumor. Cada carta era un plany: donant preus de queviures, parlant del que faria i no podia, en fi, una veritable tragèdia.

Però la darrera carta ha estat tot el contrari. Figureu-vos que l'home pot treballar hores extres i que, fent tretze hores diàries, cobra fins a 1.000 pessetes setmanals. A més, la dona va trobar ocupació i, treballant també unes dotze hores, guanya 600 pessetes més. Total: tot el que necessitaven. Ah, i per Nadal, setmanada doble i poden estrenar vestits nous!

He quedat meravellada de la seva eufòria. Ja tiraran pilota a l'olla tots els dies; no hauran de menjar llegums i verdura sense l'elemental sardinetes o cansalada. I com que són modestos, ni somniar en carn de la bona ni en peixos cars! Estan convençuts de la seva condició i els obrers no poden pretendre luxes. Prou que els agradaria de donar més instrucció al fill. Però, ben mirat, de què li serviria massa saber, si tampoc no tindria temps per llegir i menys per escriure? I per a ben demostrar la completa felicitat obrerista, l'amic explica que el diumenge se'n van al camp i que allà poden córrer i respirar l'oxigen que els reclamen els pulmons. (Ja m'agradaria saber què fan quan plou o el temps és dolent).

Obro els ulls tant com puc. Em costa d'imaginar feliç l'home que no té camisa, que en aquest cas vol dir no tenir aspiracions íntimes. I jo que havia conegut l'amic de jove, quan compartíem inquietuds, no sé comprendre que es senti feliç de treballar tretze hores diàries, sense temps per a llegir el diari i conformat de l'únic esplai que li dona la naturalesa.

De debò que em roda el cap. Resto pensant si el món no donarà voltes al revés. Si estem retornant a temps anteriors als que lluitàvem per a conquistar les vuit hores, quan els vespres ens reunim en Ateneus i societats i en plaça de llegir el llibre que un company de treball ens recomenava. Treballar fins a l'exhaustió, no pensar sinó en mal menjar, reposar dormint justet, serà una veritable felicitat?

Així sí que entendria allò de: «Beneïts els pobres d'esperit, que ells aniran al cel». I que als àngels els pintin despullats.

Rosa COLLI.

Caracas. 1962.

Société Générale d'Impression
Toulouse

Le gérant: A. IBORRA